

ובספר הסודות של חנוך, אות ה' ודאי עומדת על חמשה עמודים שיוצאים מתוך הנהר, ואז מוציא חמשה עמודים אחרים, ונמצאת אות ה' הזו בסוד העשרה. וכאשר נפרדת, עומדת אות ה' הזו על עמודים, ואלו הן י"ג מדות הרחמים בדרגה אחת שנוספת עליהן.

ואלו הם י"ב שנמצאים בשש. לפעמים הם ארבעים ושנים, לפעמים שבעים ושנים הן, אבל יורדות למטה. וכאן נפרדים שבילים לכל צד, והם שלשים ושנים, נשאר ארבעים. ושתי אוננים ימין ושמאל – הרי ארבעים ושנים. אלו ארבעים ושנים אותיות עליונות, שהן אותיות גדולות של התורה.

כפי שיש אותיות גדולות, ויש אותיות קטנות. אותיות גדולות הן למעלה, אותיות קטנות למטה, והכל למטה כדגמת למעלה. לפי שיש שמות קדושים עליונים שקימים ברצון הרוח והלב ובלי דבור כלל.

ויש שמות קדושים תחתונים שעומדים בדבור ובהמשכת המחשבה והרצון עליהם. ויש שמות אחרים למטה, שהם מהצד שהוא האחר, שהוא מהצד הטמא, ואלה לא קימים אלא ברצון של מעשה למטה, להעלות רצון של המעשה שהוא שלמטה אליו. לפי שהצד ההוא האחר אינו, אלא במעשים של זה העולם להטמא בהם, כמו בלעם ואותם בני קדם, וכל אותם שמתעסקים באותו הצד האחר.

ואלה לא עומדים באותיות רשומות מן שנים ועשרים של התורה, חוץ משנים, והן אות ח' ואות ק', וסומכים להם בסמיכות אותיות של שקר. אבל אלו הן נודעות אצלן יותר. ועל זה בתהלה לדוד, בכלם כתוב אות ו' בכל אות ואות, חוץ מאלו השנים שלא כתובה אות ו', שהרי אות ו' היא שמו של הקדוש ברוך הוא.

ובשביל זה אלו הארבעים ושנים אותיות שהעולם הזה נברא בהן, נמצא שאות ה' העליונה הזאת להעלות לתשעים ושנים. תשעים הם חוץ משתי אוננים ימין ושמאל. וסוד זה (וסימנה) – (בראשית י"ו) ואם שרה הבת תשעים שנה תלד. אבל הוא בחשבון תשעים

ושפתים. וכאשר נוספת דרגה של סוד הברית, שהוא רקיע שמיני, ועומד לשמונה ימים, הרי מאה. ואלה ודאי מאה ברכות בכל יום ושצריכה כנסת ישראל להתקשט בהן. והכל בסוד אות ה'.

אות ה' זו היא ציור שלה בשתי אותיות נ', סוד של מאה, והם חמשה עמודים ומרכבות היוצאים מתוך הנר, והם חמשה אחרים שיוצאים ממנה. ועל זה ציורה כמו זה: ן-ן. שתי ננין, ונקדה שעומדת באמצע. ועל זה אות ו' עומדת ביניהן תמיד, כמו זה נון, לפי שכאן הוא מקומה להתקשט, ואף על גב שסודות אחרים הם בסוד אות ה', אבל זה הוא בסודות ספרו של חנוך, וכך הוא באמת.

וכאשר נתקנת באלו החמשים לבדם, היא נקדה אחת שעומדת בסוד האות נ', כמו זה נ' - נו"ן. ונקדה אחת באמצע שהיא שולטת עליהם, והכל בסוד אחד. אשרי הם שיודעים דרכי התורה ללכת בדרכים אמתיות. אשריהם בעולם הזה, ואשריהם בעולם הבא.

סוד שלישי - אות ו'. אות זו ציור של סוד אדם, כמו שבארנו. והרי בארנו שאות זו עומדת על י"ב מרכבות, וכאשר נפרדות, הן ארבע ועשרים מרכבות שפלולות באות הזו, התפשטות דמות של אדם, כנגד זרועות וירכיים וגוף, איברים שלהם ארבעה ועשרים הם של זרועות וירכיים וגוף, הרי למדנו, אבל כלם סתומים בגוף, והגוף עומד בכל הארבעה ועשרים, וכל המרכבות פלולות בגוף זה, ומשום שפלולות כלן בו, עומדת ו' בהתפשטות אחת.

גוף אחד כלול בארבע ועשרים מרכבות, ואלה הן: הראש בשש, הגוף בשמונה עשרה. ואף על גב שכל המרכבות הן (י') (י"ח) שתיים עשרה לכל צד - בכל עומד הגוף. אבל עשרים וארבע הן שש של הראש, שהם איברים להעלות לראש. שמונה עשרה חליות שמעמידות את הראש, ועמידת הגוף עליהן.

וכך הם התפשטות אחת בראש ובגוף, ואלו הששים כלם כולל אותם שהוא סוד של שש. ועל זה שעור של האות ו' - הראש שעורו בשש נקדות מממש, הגוף בשמונה עשרה. כעין זה כל אלו הסודות מתפרשים, לכלל אותם בגוף, לפי שהזרועות והירכיים כלם בהעלם, ועל זה כלם נכללים בסוד האות ו' וציור שלה.

וּכְאֲשֶׁר שְׁלֵמוֹת שֶׁל אוֹת זוֹ נִרְאִית, אֲזַי כָּל הַצְּדָדִים הִרְעִים נִסְתַּמִּים, וְנִפְרָדִים מִהַלְבֵּנָה וְלֹא מְכַסִּים, לְפִי שֶׁהִיא בּוֹקֵעַת כָּל חֲלוֹנוֹת שֶׁל הִרְקִיעִים וּמְאִירָהּ לָהּ, וְלֹא יְכוּל הַמְקַטְרֵג לְהִרְעַ כָּלָל. וּכְאֲשֶׁר זֶה מִסְתַּלֵּק, אֲזַי עוֹלָה וּמִסְטִין וּמִפְתָּה, וְיְכוּל לְקַטְרֵג עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, לְפִי שֶׁהוּא מְלַךְ זָקֵן וְכַסִּיל, וְהָרִי בְּאֶרְנוֹ.

אוֹת ו' הִיא אוֹר שֶׁמְאִיר לְלִבְנָה, וְאֵף עַל גַּב שְׂאוֹרוֹת רַבִּים נִכְלָלִים בּוֹ, אוֹר שֶׁמְאִיר לְשִׁכְנָה הוּא אֶחָד פְּשוֹט לְמִלְאֵת אוֹתָהּ. וְהוּא סוּד הָאֵלֶף, רָשׁוּם בְּכָל אֵלוֹ הַסּוּדוֹת. וּכְאֲשֶׁר מְאִיר לְשִׁכְנָה, בְּסוּד אוֹת ו' מְאִיר לָהּ.

וּבְסִפְרוֹ שֶׁל אָדָם הִרְאִשׁוֹן, בְּצִיּוֹר הָאוֹתִיּוֹת אוֹת ו' נִקְדָּה אַחַת לְמַעְלָה, וְחֲמֵשׁ נִקְדוֹת שֶׁלְמִטָּה, וְכֵן שְׁעוֹר שֶׁלָּהּ כְּעֵין זֶה – ו', וְכָל נִקְדָּה עוֹמֶדֶת בְּסוּד עֶשֶׂר, לְפִי שֶׁאֵין לָּהּ נִקְדָּה שְׁלֵא נִשְׁלַמַּת לְעֶשֶׂר, שֶׁכָּל נִקְדָּה יֵשׁ בָּהּ תְּשׁוּעָה עֲמוּדִים מְרַכְּבוֹת, וְהַנִּקְדָּה הַזֶּה הִיא מְשַׁלְּמָה לְעֶשֶׂר. נִקְדָּה יְמִנִית תְּשׁוּעָה עֲמוּדִים, וּמְרַכְּבוֹת יֵשׁ לָהּ, וְהִיא עֶשְׂרֵה. וְכֵן לְשִׁמְאֵל, וְכֵן לְכָל הַצְּדָדִים. וְעַל זֶה כָּל נִקְדוֹת אֵלוֹ, כָּל אַחַת וְאַחַת כְּלוּלָה מִעֶשֶׂר, הִיא וּמְרַכְּבוֹתֶיהָ. וְכֵלָם כְּלוּלִים בְּהַתְּפַשְׁטוֹת הַהֵיא שֶׁל הָאוֹת ו', וְעַל כֵּן הַכֹּל הוּא בְּצִיּוֹר בְּסוּד הָאוֹת ו'.

וּכְאֲשֶׁר נִכְנַס הַשֶּׁמֶשׁ בְּלִבְנָה, (הַלְבֵּנָה) יוֹצֵאת מְאוֹת ו' הַזֹּז הַתְּפַשְׁטוֹת אַחַת סוּד הַבְּרִית, כְּעֵין אוֹת ג', וְזֶהוּ לְהַפְּנֵס בְּנִקְבָּהּ. וּכְאֲשֶׁר נִכְלָל הַכֹּל בְּהַתְּפַשְׁטוֹת זוֹ שֶׁל אוֹת ו', אֲזַי עוֹמֵד לְשִׁמְשׁ בְּנִקְבָּהּ. וְסוּד זֶה שְׁכֵתוֹב, וְאַתָּה הַקָּרֵב אֵלֶיךָ אֵת אֶהְרֵן אֲחִיךָ. אֵת – לְכָלֵל הַזְּרוּעוֹת בְּגוֹף. וְאֵת בְּנֵי אוֹתוֹ – אֵלֶּה כָּל אֵלוֹ הַמְּרַכְּבוֹת וְעֲמוּדִים שְׁלוֹ. זְרוּעַ שִׁמְאֵל אֲצִלוֹ, שְׁכֵתוֹב (בְּמַדְבַּר ג) קַח אֵת הַלְוִיִּם, שֶׁתִּמְצָא אוֹת ו' שְׁכוּלָלֵת הַכֹּל בְּהַתְּפַשְׁטוֹת אַחַת לְהִיּוֹת אֶחָד.

וְעַל זֶה נִמְצָא הַיַּחֲוֵד בְּזֶה, יְמִין וּשְׁמֵאל וְאֲמִצְעָה. הַכֹּל הוּא כְּאֶחָד. וְעַל זֶה נַעֲשִׂית הַתְּפַשְׁטוֹת אַחַת, וְנִקְרָא אֶחָד, וְלֹא תִמְצָא חוּץ מִהַתְּפַשְׁטוֹת אַחַת בְּלִבָּד. וְזֶהוּ אֶחָד.

אוֹת ה' אַחְרוּנָה נַעֲשִׂית גּוֹף אֶחָד בְּזוֹ הַנִּקְדָּה הָאֲמִצְעִית. וְנִכְנַסַּת בָּהּ אוֹת ו', וְנִמְצָאת אוֹת ו' בֵּין שְׁתֵּי נִקְדוֹת, אַחַת לְמַעְלָה וְאַחַת לְמִטָּה. וְאֲזַי מִתְּאַחַד הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן בְּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, וְהוּא אֶחָד.

ובארנוה. בא רבי אלעזר ורבי אבא ונשקו ידיו. בכה רבי אבא ואמר, אוי לעולם כאשר יאסף השמש ויחשך העולם.

אמר רבי אלעזר, הירכים שלמטה בסוד אות ו', מנין לנו שנכללו באות זו? אמר לו, שכתוב (מלאכי ג) זכרו תורת משה עבדי, ולא כתוב נביאי, להראות שהכל נכלל בסוד אות ו'. ואות ו' נקראת אחד, והיא אחת לבדה והתפשטות אחת, והרי נתבאר.

ואתה הקרב אליך וגו' (שמות כח). אמר רבי שמעון, לא שמש משה (השמש) (שהוא שמש) בלבנה עד שנכלל בכל הצדדים בסוד אות ו', כמו שבארנו. בא וראה מה כתוב, מתוך בני ישראל לכהנו לי. לכהן לי לא נאמר, אלא לכהנו לי, לשמוש שלו, לשמוש של אות זו, לשמוש שלו ודאי. זו אות ה', להעלות ולשמש ו' בה', להיות הכל אחד. אשריהם ישראל שנכנסו ויצאו ויודעים בסוד הדרכים של התורה ללכת בדרך אמת.

מתוך בני ישראל. למה מתוך בני ישראל? אלא הכל לא נקרא להיות אחד כמו שצריך, אלא מתוך בני ישראל. שהרי בני ישראל קימים למטה, לפתח דרכים ולהאיר שבילים ולהדליק נרות, ולקרב הכל ממטה למעלה להיות הכל אחד, ומפני כך כתוב (דברים ד) ואתם הדבקים בה' וגו'.

אמר רבי שמעון, הכל הוא קרוב למי שיודע ליחד היחוד ולעבד לאדונו, שהרי בזמן שנמצא קרבן כמו שצריך, אז מתקרב הכל כאחד, (הדרגות פלן כאחת) והארת הפנים נמצאת בעולם בבית המקדש, ונכנע ונסתר הצד האחר, ושולט הצד של הקדשה באור ושמחה. וכאשר הקרבן לא נמצא כמו שצריך, או שהיחוד לא היה כמו שצריך, אז הפנים עצובות, ואור לא נמצא, ומתכסה הלבנה, ושולט הצד האחר בעולם (שלא נחרב בית המקדש אלא מפני וכו'), מפני שאין מי שיודע ליחד השם הקדוש כמו שצריך.

אמר רבי שמעון, הקדוש ברוך הוא לא נסה את איוב ולא בא עמו בנסיון כנסיון של שאר הצדיקים, שהרי לא כתוב בו והאלהים נסה את איוב, כמו שכתוב באברהם (בראשית כב) והאלהים נסה את אברהם. שהוא בידי הקריב את בנו יחידו אליו. ואיוב לא נתן לו ולא מסר לו כלום, ולא נאמר לו. אבל נמסר ביד המקטרג בדין של הקדוש ברוך הוא. שהוא עורר את המקטרג עליו מה שהוא לא רצה.

שְׁהָרִי בְּכָל זְמַן בָּא הַמְקַטְרֵג הֵהוּא לְעוֹרֵר עַל בְּנֵי אָדָם, וְכֵאֵן הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹרֵר אוֹתוֹ עָלָיו, שְׁכָתוּב (איוב א) הַשְׁמֵתָ לְכַף עַל עַבְדֵי אִיּוֹב. אָבֵל סוּד עֵמֶק הוּא.

פְּתַח וְאָמַר, (בראשית ד) וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֹא קֵץ מִפְּרִי הָאֲדָמָה מִנְחָה לָּהּ. וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים, סוּד הוּא. מִקֵּץ יָמִים וְלֹא מִקֵּץ יָמִין. דְּחָה לְקֵץ הַיָּמִין, וְקָרַב לְקֵץ הַיָּמִים. וּכְבָר פִּרְשָׁנוּ, שְׁכָתוּב (דניאל יב) וְאַתָּה לֵךְ לֵקֵץ. אָמַר לוֹ, לֵךְ לֵקֵץ. אָמַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדַנְיָאֵל, וְאַתָּה לֵךְ לֵקֵץ. אָמַר לוֹ, לֵאזִיזָה קֵץ? לֵקֵץ הַיָּמִים אוֹ לֵקֵץ הַיָּמִין? עַד שְׁאָמַר לוֹ, לֵקֵץ הַיָּמִין. וְעַל זֶה פָּחַד דָּוִד, שְׁכָתוּב (תהלים לט) הוֹדִיעֵנִי ה' קֵצִי. אוֹ לֵקֵץ הַיָּמִים, אוֹ לֵקֵץ הַיָּמִין. וְכֵאֵן מַה פְּתוּב? וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים, וְלֹא מִקֵּץ יָמִין. וּמִפְּנֵי כֵן לֹא הִתְקַבַּל קִרְבָּנוּ, שְׁהָרִי מֵהֵצֵד הָאֲחֵר הָיָה הַכֹּל.

בֵּא וְרָאָה מַה פְּתוּב, (בראשית ד) וְהִכֹּל הִבִּיא גַם הוּא. מַהוּ גַם הוּא? לְרַבּוֹת הַכֹּל זֶה בְּזֵה. הַקְרָבָן כָּלוּ וְהַעֲקָר שָׁלוּ הָיָה לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְנִתְּן מִחֻלְקוֹ לְצַד הָאֲחֵר, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר וּמִחֻלְבִּיָּהֶן. וְקִיָּן, הַעֲקָר עָשָׂה מִקֵּץ יָמִים, וְנִתְּן חֵלֶק לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעַל זֶה נִדְּחָה הוּא וְקִרְבָּנוּ.

בְּאִיּוֹב מַה פְּתוּב? (איוב א) וְהִלְכּוּ בָנָיו וַעֲשׂוּ מִשְׁתָּה וְגו'. וְכָתוּב וַיְהִי כִּי הִקִּיפוּ יָמֵי הַמִּשְׁתָּה. וְכָתוּב וְשָׁלְחוּ וְקָרְאוּ לְשִׁלְשֵׁת אַחִיתִיָּהֶם לְאָכַל וְלִשְׁתוֹת עִמָּהֶם. שְׁזָהוּ הַעֲקָר לְצַד הָאֲחֵר. וְאַחַר כֵּן הַקְרִיב עוֹלוֹת, וְעוֹלָה הוּא זָכָר, וְלֹא נִקְבָּה, וְעוֹלָה לְמַעְלָה, וְהַקְרָבָן לֹא הַקְרִיב לְכָלֵל אוֹתוֹ כְּמוֹ שְׁצָרִיךְ.

וּבֵא רָאָה, אִם הָיָה נוֹתֵן חֵלֶק לְכָלֵם, הַמְקַטְרֵג לֹא הָיָה יָכוֹל לוֹ לְבַסּוֹף. וְאִם תֹּאמַר, מִדּוּעַ הִרְעָ לוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? אֲלֵא, מִפְּנֵי שְׁגָרָם לְכִסּוֹת הָאוֹר וְלִהְעֲלִימוֹ, וְהוּא לֹא הַקְרִיב קִרְבָּן אֲחֵר לְזוֹן בּוֹ אֲחֵרִים, אֲלֵא עוֹלָה, שְׁעוֹלָה לְמַעְלָה, וְעַל זֶה פְּתוּב, כִּכָּהֵן יַעֲשֶׂה אִיּוֹב כָּל הַיָּמִים. שְׁאֵלוּ הֵצֵד הָאֲחֵר הָיָה נִזוֹן בְּחֻלְקוֹ, הָיָה עוֹבֵר מֵעַל הַמְקַדָּשׁ וּמִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ, וְצַד הַקְדָּשָׁה הָיָה עוֹלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה.

אָבֵל הוּא לֹא רָצָה שְׁיִהְיֶה אֲחֵרִים מִקְרָבָנוּ, וְהִסִּיר עֲצָמוֹ מִמֶּנּוּ. מִנֵּין לָנוּ? שְׁכָתוּב (איוב א) וְסָר מִרְעֵי. וְעַל זֶה הַקְרִיב תָּמִיד עוֹלָה, שְׁהָרִי עוֹלָה לֹא נִהְיָה מִמֶּנָּה הֵצֵד הָאֲחֵר לְעוֹלָם. וּמִפְּנֵי כֵן, כָּל מַה שְׁנֵטַל לְבַסּוֹף, מִמֶּנּוּ נֵטַל. וְעַל זֶה אִיּוֹב גָּרַם לְכִסּוֹת בְּעַרְלָה עַל בְּרִית

הקיום, שלא היה מסתלק ממנו. ומפני כן הקדוש ברוך הוא עורר את המקטרג ההוא, שכתוב השמת לבך על עבדי איוב.

בא וראה, כאשר רצה הקדוש ברוך הוא להתאחד בהם בישראל במצרים, לא עמדה להם השעה, מפני שהערלה מכסה האור עד זמן שהמקטרג ההוא היה לוקח את שלו מאיוב, ועל זה צוה לו הקדוש ברוך הוא לאכל את אותו פסח בחפזון, עד שהצד האחר ההוא התעסק בו באיוב, וצוה להעביר ערלה מהם, ואז התאחד הקדוש ברוך הוא בישראל, והצד האחר נפרד מן הקדשה, והתעסק בו באיוב ולקח משלו, ואז (שמות יב) פסח הוא לה', ודאי. שעד כאן לא היה פסח לה'. אשרי אלה שיודעים ומיחדים יחוד קונם כמו שצריך.

כתוב (שם לד) אלהי מסכה לא תעשה לך, וכתוב אחריו את חג המצות תשמר. מה (עושה) זה אצל זה? אלא כך פרשוה, מי שאוכל חמץ בפסח (כאלו עובד כוכבים ומזלות לעבד להם, שכן הסוד כך הוא - שחמץ בפסח) כמי שעובד לכוכבים ומזלות הוא.

בא וראה, כאשר יצאו ישראל ממצרים, יצאו מרשות שלהם, מרשות אחרת, מהרשות ההיא שנקראת חמץ, לחם רע. ועל זה נקראים כוכבים ומזלות כך, וזהו סוד של יצר הרע, עבודה זרה, שנקראת גם כך - שאור. וזהו יצר הרע, שכהן הוא יצר הרע בבן אדם כשאור שבעסה, שנכנס במעיו של אדם מעט מעט, ולבסוף מתרבה בו עד שכל הגוף מערב בו. וזהו כוכבים ומזלות. ועל זה כתוב, (תהלים פא) לא יהיה בך אל זר. אל זר ודאי.

את חג המצות תשמר. רבי יהודה פתח, (ישעיה ב) חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא. פסוק זה פרשוהו, אבל מה זה חדלו לכם מן האדם? וכי מזהיר לו לאדם להמנע משאר בני אדם אפלו הם גם כן ממנו ימצאו בני אדם שלא יתקרבו אלו באלו לעולמים? אלא זה פרשוהו במי שמשכים לפתח חברו להביא לו שלום. ואנחנו בארנו אותו בפסוק אחר, שכתוב (משלי כז) מברך רעהו בקול גדול בבקר השכים קללה תחשב לו. ואף על פי שהכל טוב, אבל מה זה חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו? כאן צוה הקדוש ברוך הוא לאדם ומזהיר אותו להשמר מאלו בני אדם שנטו דרכם מדרך טוב לדרך רע, ומטמאים נפשם בטמאה ההיא האחרת.

שְׁהֲרִי, כְּשֶׁבָרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאָדָם, עָשָׂה אוֹתוֹ בְּדַמּוֹת עֲלִיּוֹנָה, וְנִפְּח בּוֹ רוּחַ (נְשָׁמָה) קְדוּשָׁה, שְׁכָלוּלָה בְּשֵׁלֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁפָּרְשָׁנוּ, שֵׁישׁ בּוֹ נֶפֶשׁ רוּחַ וְנִשְׁמָה, וְעֲלִיּוֹן מֵהַכֹּל הִיא הַנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא כַּחַ עֲלִיּוֹן לְדַעַת וְלִשְׁמֵר צְוִיֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאִם הַנְּשָׁמָה הִיא הַקְדוּשָׁה מֵעֵלָה אוֹתָהּ בְּעִבּוּדָה אַחֲרֵת, זֶה הוּא שְׁמִטְמָא אוֹתָהּ, וְיוֹצֵא מֵעִבּוּדַת קוֹנֵהּ. מִפְּנֵי שֶׁשְׁלֹשָׁה כַּחוֹת אֱלֹהִים, כֻּלָּם אֶחָד, נֶפֶשׁ רוּחַ וְנִשְׁמָה מְשֻׁתָּפִים כְּאַחַד, וְהֵיוּ אֶחָד, וְהַכֹּל כְּדַגְמַת הַסּוּד הָעֲלִיּוֹן. (ועל זה נאמר (שם יג) הוֹלִיךְ אֶת חֻכְמֵי וְגו').

וְאִם רָאִינוּ לְזֶה הָאָדָם שֶׁהֵיוּ בּוֹ אֵלֶּה הַמְּדַרְגּוֹת כֻּלָּן, עַד שֶׁלֹּא עוֹמְדִים בְּקִבְעוֹת לְדַעַת מִי שֶׁהוּא, בְּמָה יִתְוַדַּע (שְׁלֵא) לְהִתְקַרֵּב הָאָדָם אֵלָיו אוֹ לְהִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ. (בֶּן אָדָם שֵׁישׁ בּוֹ מְדַרְגּוֹת אֱלֹהִים כֻּלָּם וְעוֹמְדִים קְנִימִים, זֶהוּ אָדָם שֶׁלֶם, עֶבֶד נֶאֱמָן לְאֲדוֹנָיו, וְצִרִיף לְהִשְׁתַּתֵּף בּוֹ וְלְהִתְחַבֵּר בּוֹ לְלַמֵּד דְּרָכֵים מִמֶּנּוּ. וּבְמָה יִוָּדַע בֶּן אָדָם לְדַעַת מִי הוּא לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו אוֹ לְהִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ?) בְּרִגְזוֹ מִמֶּשׁ יָדַע לוֹ הָאָדָם וְיִוָּדַע מִי הוּא. אִם הַנְּשָׁמָה הִיא הַקְדוּשָׁה שׁוֹמֵר בְּשַׁעַת רְגֵזוֹ (כֹּא עֲלִיָּה) שֶׁלֹּא יַעֲקֹר אוֹתָהּ מִמְּקוֹמָהּ, שְׂאֵז יָבֵא תַחְתֵּיהָ אוֹתוֹ אֶל זֶר – זֶהוּ בֶּן אָדָם כְּמוֹ שֶׁצִּירִף, זֶהוּ עֶבֶד שֶׁל אֲדוֹנָיו, זֶהוּ גִבּוֹר שֶׁלֶם.

וְאִם הָאָדָם הֵהוּא לֹא שֹׁמֵר לָהּ וְהוּא עֹקֵר הַקְדוּשָׁה הַזֹּאת הָעֲלִיּוֹנָה מִמְּקוֹמָהּ לְשִׁכְן בְּתוֹכָהּ הַצַּד הָאֲחֵר – וְדַאי זֶהוּ אָדָם שֶׁמוֹרֵד בְּרַבּוֹ, וְאֲסוּר לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו וְלְהִתְחַבֵּר עִמוֹ, וְזֶהוּ (אִיּוֹב יח) טָרֵף נֶפֶשׁוֹ בְּאִפּוֹ. הוּא טוֹרֵף וְעוֹקֵר נֶפֶשׁוֹ בְּסִבַּת רְגֵזוֹ, וּמוֹשִׁיב בְּתוֹכָהּ אֶל זֶר. וְעַל זֶה כָּתוּב חֲדָלוּ לְכֶם מִן הָאָדָם אֲשֶׁר נִשְׁמָה בְּאִפּוֹ, שֶׁהַנְּשָׁמָה הַקְדוּשָׁה הִיא טוֹרֵף אוֹתָהּ וּמְטַמָּא אוֹתָהּ מִשׁוֹם אִפּוֹ. אֲשֶׁר נִשְׁמָה הַחֲלִיף בְּאִפּוֹ. כִּי בְּמָה נִחְשָׁב הוּא – עִבּוּדָה זָרָה נִחְשָׁב אוֹתוֹ בֶּן אָדָם.

וּמִי שֶׁמִּתְחַבֵּר עִמוֹ וּמִי שֶׁמְדַבֵּר עִמוֹ, כְּמִי שֶׁמִּתְחַבֵּר בְּכוֹכְבִים וּמִזְלוֹת מִמֶּשׁ. מָה הַטַּעַם? מִשׁוֹם שֶׁכוֹכְבִים וּמִזְלוֹת מִמֶּשׁ שׁוֹרִים בְּתוֹכוֹ. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שֶׁעוֹקֵר קְדוּשָׁה עֲלִיּוֹנָה מִמְּקוֹמָהּ, וּמִשְׁכִּין בְּמְקוֹמָהּ עִבּוּדָה זָרָה אֶל זֶר. מָה אֶל זֶר כָּתוּב בּוֹ (ויקרא ט) אֶל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים – כְּדַגְמַת זֶה אֲסוּר לְהִסְתַּכֵּל בְּפָנָיו.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרִי רְגֵז שֶׁל חֻכְמִים – רְגֵז שֶׁל הַחֻכְמִים טוֹב הוּא לְכֹל הַצְּדִדִים, שֶׁהֲרִי לְמַדְנֵי שֶׁהַתּוֹרָה הִיא אֵשׁ, וְהַתּוֹרָה הִיא מְרִיתִיחָה אוֹתוֹ, שֶׁכָּתוּב (ירמיה כג) הֲלוֹא כֹה דְבַרִי כְּאֵשׁ נֹאֵם ה'. רְגֵז שֶׁל חֻכְמִים כְּדַבְּרֵי תּוֹרָה. רְגֵז שֶׁל חֻכְמִים לְתַת כְּבוֹד לְתּוֹרָה, וְהַכֹּל לְעִבּוּדַת

הקדוש ברוך הוא הוא ה' אלהיך אש
אכלה הוא אל קנא.

אבל אם בדברים אחרים, לא עבודת הקדוש ברוך הוא זה, לפי
שבכל החטאים שעושה האדם, היא לא עבודה זרה ממש
כמו זה, ואסור להתקרב בקרבתו של זה. ואם תאמר, זה לפי שעה
היה, שעבר ואחר כך חזר – לא כך. שכיון שעקר הקדשה של נפשו
ממנו וממקומו, ואותו אל זר מקפח המקום ההוא, מתחזק בו ולא
עוזב אותו, חוץ מכאשר נטהר האדם מכל וכל ועוקר אותו
לעולמים, ואחר כך משתדל להתקדש ולהמשיך קדשה עליו, ואז
הלואי ויתקדש.

אמר לו רבי יוסי, מתקדש ממש. (למה? והרי נדחה והתקדש).

אמר לו, בא וראה, בשעה שהוא עוקר קדשה של נפשו, ושוכן
במקומו האל זר ההוא שנקרא טמא, נטמא האדם ומטמא למי
שקרב עמו, והקדשה ההיא בורחת ממנו. וכיון שבורחת ממנו פעם
אחת, כל מה שיעשה האדם עוד, לא תשוב למקומה.

אמר לו, אם כן, כמה טמאים יש שמטהרים? אמר לו, שונה טמאה
אחרת שלא יכולה לעשות יותר. אבל זה משנה מכלם, שכל
גופו נטמא מבפנים ומבחוץ, ונפשו וכלו נטמא. ושאר טמאות
שבעולם לא נטמא אלא גופו מבחוץ בלבד, ולכן כתוב חדלו לכם
מן האדם אשר נשמה באפו, שמחליף קדשת רבו משום אפו, שזוהי
טמאה שמטמאה הכל. כי במה נחשב הוא – במה של עבודה זרה
ודאי נחשב הוא.

בא וראה, זהו רגז של עבודה זרה, הצד האחר, כמו שאמרנו,
שרוצה האדם להשמר ממנו ולהפריד מעליו, ועל זה כתוב (שמות
לד) אלהי מסכה לא תעשה לך. לך – כדי להרע לך. וכתוב אחריו,
את חג המצות תשמר. תשמר – זה צד הקדשה שצריך האדם לשמר
אותו ולא יחליף אותו בגלל הצד האחר. ואם יחליף אותו, הרי הוא
טמא, ומטמא לכל מי שמתקרב אליו.

את חג המצות תשמר – זהו מקום שנקרא שמור. ומפני כן כתוב
את חג המצות תשמר, שבעת ימים תאכל מצות כאשר צויתך.
שבעת ימים אלו אינם כשבעת הימים של סכות, שהם עליונים, ואלו
תחתונים. ועל זה, באלו הלל גמור, ובאלו אין הלל גמור, ועל שהם

למטה - שבעת ימים תאכל מצות. מצת פתוב חסר בלי אות ו', שטרם שורים אלו הימים העליונים, סוד אות ו'.

ואם תאמר, כיון שסוד זה של חג המצות התקדש, מדוע יורד? שהרי למדנו, מעלים בקדש ולא מורידים. ומדוע יורדת למטה באלו הימים התחתונים?

בא וראה, כתוב (ויקרא טז) וכפר בעדו ובעד ביתו וגו'. מי שיכפר צריך (לכפר) על עצמו תחלה, ואחר כך על ביתו. כדגמת זה, מדרגה זו מתחילה להתקדש ולצאת בקדשה לכפר עליו, וכיון שהוא התקדש, צריך לכפר על ביתו ולקדש אותם, ועל זה יורד למטה לקדש ביתו. ובמה מקדש להם? בישראל שלמטה, בחשבון העמר. וכיון שאלו מתקדשים, צריכים להעלות אותה למעלה. שהרי כאשר בית המלכה מתקדש, אז עולה למעלה, להתקשר באלו הימים העליונים למעלה. **ועל** זה אנו עושים חשבון בעמידה על הרגלים, לפי שאלו הימים, ימים עליונים הם. וכן בכל זמן שנכנס אדם לאלו הימים העליונים, בין בתפלה בין בשבח, צריך לעמד על רגליו, הירכים והגוף כאחד שם. ירכים וגוף לעמידה כזכר שעומד בכחו, ולא כנקבה שדרפה לשבת. ועוד, משום שבח של העולם העליון.

ומשום שהוא סוד הזכר, נשים פטורות מחשבון זה, ולא מחיבים למנות, רק הזכרים, להתקשר כל אחד כמו שצריך. כעין זה, (שמות כג) יראה כל זכורך. זכרים ולא נשים. משום שסוד הברית בזכר הוא, ולא בנקבה, ומשום שעמידה סוד למעלה, נשים לא מתחייבות.

וסוד למדנו כאן, שבכל שבעת הימים מאלו הימים העליונים נוטלת הקדשה יום אחד (ומתאחד) של אלו התחתונים, וזו התחתונה נקראת שבוע, שמתקדש בשבועה ימים עליונים. וכן בכל שבועה ושבועה מאלו חמשים ימים, עד ולא עד בכלל. וכאשר נמצאים ארבעים ותשעה ימים עליונים, נמצאו למטה שבע ימים שמתקדשים בהם, וכל אחד נקרא שבוע שעולה באלו השבע. ועל זה כתוב (ויקרא כג) שבע שבתות תמימת תהיינה. משום שאלו נקבות, תפס הפתוב לשון של נקבות.

וכאשר התקדשו בהם והבית נתקן להתחבר אשה בבעלה, אז נקרא חג השבועות, מאותן נקבות ששורים עליהן אותם ימים

עֲלִיּוֹנִים שֶׁנִּתְקַדְּשׁוּ בָהֶם. וּמִשׁוֹם זֶה כָּתוּב בְּשִׁבְעַתֶּיכֶם, הֵם שְׁלֹכֶם, וְלֹא כָּתוּב בְּשִׁבְעוֹת, לְפִי שֶׁכֶּךָ גַם מִתְקַדְּשִׁים יִשְׂרָאֵל לְמִטָּה עִמָּהֶם. וַיֵּלֶךְ זֶה כַּאֲשֶׁר מְגִיעִים לְתַשְׁעָה וְאַרְבָּעִים יָמִים, הַיּוֹם הַהוּא הָעֲלִיּוֹן שְׁעֲלִיָּהֶם, שֶׁהוּא יוֹם הַחֲמִשִּׁים שְׁשׁוֹלֵט עַל תַּשְׁעָה וְאַרְבָּעִים יָמִים, סוּד כְּלָלוֹת הַתּוֹרָה, בְּתַשְׁעַ וְאַרְבָּעִים פְּנִים, וְאִז הַיּוֹם הָעֲלִיּוֹן הַהוּא, הַיּוֹם הַחֲמִשִּׁים, בְּהַתְעוֹרְרוֹת שֶׁל מִטָּה, מוֹצֵיא תּוֹרָה כְּלוּלָה בְּתַשְׁעַ וְאַרְבָּעִים פְּנִים.

רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים פד) גַּם צְפוּר מְצָאָה בֵּית וְדָרוֹר קֵן לָהּ אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרָחֶיהָ אֶת מִזְבְּחוֹתֶיהָ וְגו'. גַּם צְפוּר מְצָאָה בֵּית, אֵלּוּ צִפְרֵי שָׁמַיִם שְׁמַהֵם שְׁמַיִם מְדוּרֵיהֶם בְּחוּץ, וּמַהֵם שְׁמַיִם מְדוּרֵיהֶם בְּבֵית, כְּמוֹ הַדְּרוֹר, שֶׁהוּא עוֹף שֶׁעוֹשֶׂה דִירָתוֹ בְּבֵית שֶׁל כָּל אָדָם וְלֹא מִפְחָד. מִדּוּעַ? מִפְּנֵי שֶׁכֻּלָּם קוֹרְאִים לוֹ דְרוֹר. מַהוּ דְרוֹר? חֲרוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כה) וַיִּקְרָאתֶם דְרוֹר, וְתַגְנוּמוֹ חֲרוֹת. וְזֶהוּ צְפוּר דְרוֹר. שְׁהָרֵי מִיּוֹם שֶׁעוֹשֶׂה קֵן בְּבֵית, מוֹצֵיא בָנִים, מְגוּרָיו בְּבֵית חֲמִשִּׁים יָמִים, וְלֹא חֲרִיָּהֶם נִפְרָדִים אֵלּוּ מֵאֵלּוּ, וְזֶהוּ עוֹף שֶׁנִּקְרָא דְרוֹר – חֲרוֹת. **בֵּא** וְרָאָה מַה כָּתוּב, וַיִּקְדַּשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וַיִּקְרָאתֶם דְרוֹר בְּאֶרֶץ. מִכָּאֵן יוֹצֵאת חֲרוֹת לְכֻלָּם. וּמִפְּנֵי שְׁיוֹצֵאת מִמֶּנּוּ חֲרוֹת, תּוֹרָה שְׁיוֹצֵאת מִמֶּנּוּ נִקְרָאת חֲרוֹת. וְעַל זֶה כָּתוּב (שמות לב) חֲרוֹת עַל הַלְחַת, אֵל תִּקְרָא חֲרוֹת אֶלָּא חֲרוֹת, וְזוֹ הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרָאת חֲרוֹת, שְׁהָרֵי מַה שְׁמוֹצֵיא יוֹם זֶה הָעֲלִיּוֹן נִקְרָא חֲרוֹת, וְהוּא חֲרוֹת שֶׁל הַכֹּל. וְזֶה הַיּוֹם הוּא חֲרוֹת עֲלִיּוֹנָה, מִשׁוֹם שֶׁיֵּשׁ חֲרוֹת תַּחְתּוֹנָה וְחֲרוֹת עֲלִיּוֹנָה. ה"א עֲלִיּוֹנָה, ה"א תַּחְתּוֹנָה. חֲרוֹת עֲלִיּוֹנָה. וְחֲרוֹת תַּחְתּוֹנָה שְׁמִטָּה וַיּוּבַל כְּאֶחָד הֵם.

שְׁנֵי מִיָּנִי לָחֶם אָכְלוּ יִשְׂרָאֵל: אֶחָד כַּאֲשֶׁר יֵצְאוּ מִמִּצְרַיִם, אָכְלוּ מִצָּה, לָחֶם עֲנִי. וְאֶחָד בַּמִּדְבָּר, לָחֶם מִן הַשָּׁמַיִם (אֶחָד בְּפֶסַח וְאֶחָד בְּשִׁבְעוֹת), שְׁכָתוּב (שמות טז) הִנְנִי מִמְטִיר לָכֶם לָחֶם מִן הַשָּׁמַיִם. וְעַל זֶה קָרְבֵן שֶׁל יוֹם זֶה הוּא לָחֶם. וְעַל לָחֶם מִקְרִיבִים כָּל שָׂאֵר קָרְבָּנוֹת, שֶׁהֵלָחֶם הוּא הָעֶקֶר, שְׁכָתוּב (ויקרא כג) וְהִקְרַבְתֶּם עַל הֵלָחֶם שְׁבַעַת כֶּבֶשִׂים וְגו', וְכָתוּב (שם) מִמּוֹשְׁבַתֶיכֶם תְּבִיאוּ לָחֶם תְּנוּפָה וְגו'. שְׁזֵהוּ לָחֶם שֶׁחֲכָמוֹ בּוֹ יִשְׂרָאֵל, חֲכָמָה עֲלִיּוֹנָה שֶׁל הַתּוֹרָה, וְנִכְנָסוּ בְּדַרְכֶיהָ.

עֲתָה יֵשׁ לָנוּ לְהַתְּבוֹנֵן, בְּפֶסַח יֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִלָּחֶם שֶׁנִּקְרָא חֶמֶץ. כָּתוּב (שמות יג) וְלֹא יֵרָאָה לְךָ חֶמֶץ, וְכָתוּב (שם יב) כִּי כָל אֲכַל

מחמץ. מה הטעם? בשביל כבוד של הלחם שהוא הנקרא מצה. ועכשו שזכו ישראל ללחם עליון יותר, לא ראוי היה שיתבטל החמץ ולא יראה כלל. ומדוע קרבן זה היה חמץ? שפתוב סלת תהינה חמץ תאפינה. ועוד, שעתה ביום זה מתבטל יצר הרע, והתורה שנקראת חרות נמצאת.

אָאָא, לַמֶּלֶךְ שֶׁהִיא לוֹ בֶּן יְחִידִי, וְנַחֲלָה. יוֹם אֶחָד הִיא מִתְאַוָּה לֶאֱכֹל. אָמְרוּ, יֹאכֵל בֶּן הַמֶּלֶךְ (מֵאֲכָל שֶׁל רְפוּאָה) רְפוּאָה זוֹ, וְעַד שִׂיאֲכֹל אוֹתָהּ, לֹא יִמְצָא מֵאֲכָל וּמְזוֹן אַחֵר בְּבֵיתוֹ. עָשׂוּ כֵן. כִּיּוֹן שִׂיאֲכֹל הַרְפוּאָה הַזֵּאת, אָמַר, מִכָּאֵן וְהִלָּאָה יֹאכֵל כָּל מִה שֶׁהוּא מִתְאַוָּה וְלֹא יִכּוֹל לְהִזְיֵק לוֹ.

בָּךְ כַּאֲשֶׁר יִצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, לֹא הָיוּ יוֹדְעִים עֵקֶר וְסוּד שֶׁל הָאֻמוֹנָה. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: יִטְעֲמוּ יִשְׂרָאֵל רְפוּאָה, וְעַד שִׂיאֲכֹלוּ רְפוּאָה זוֹ, לֹא יִרְאֶה לָהֶם מֵאֲכָל אַחֵר. כִּיּוֹן שִׂיאֲכֹלוּ מִצֶּה, שֶׁהִיא רְפוּאָה לְעֵלוֹת וְלִדְעוֹת בְּסוּד הָאֻמוֹנָה, אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: מִכָּאֵן וְהִלָּאָה רְאוּי לָהֶם חֲמֵץ וְיֹאכֲלוּ אוֹתוֹ, שֶׁהָרִי אֵינּוּ יִכּוֹל לְהִזְיֵק לָהֶם. וְכֹל שֶׁכֵּן שְׂבִיּוֹם הַשְּׂבוּעוֹת שֶׁנִּמְצָא לָחֵם עֲלֵיוֹן, שֶׁהוּא רְפוּאָה לְכֹל.

וְעַל זֶה מְקַרְיָבִים חֲמֵץ לְהַשְׂרֵף עַל הַמִּזְבֵּחַ. וּמְקַרְיָבִים שְׂתֵי לָחֵם אַחֲרֵים כְּאֶחָד. וְחֲמֵץ נִשְׂרָף בְּאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ, וְלֹא יִכּוֹל לְשַׁלֵּט וְלְהִזְיֵק לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל. וּמִשּׁוֹם זֶה יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים נִדְבָקִים בּוֹ בְּהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּרְפוּאָה שֶׁל הַתּוֹרָה בְּיוֹם זֶה. וְאִם הָיוּ שׁוֹמְרִים יִשְׂרָאֵל שְׁנֵי צְדָדִים שֶׁל לָחֵם אֵלוֹ, לֹא הָיוּ עוֹלִים בְּדִין לְעוֹלָם.

בְּיוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹם הַדִּין, (בְּכָל יוֹם) שְׂאִין הוּא, אֵלָא לְאֵלוֹ שֶׁלֹּא לְקַחוּ מֵאֲכָל שֶׁל הַרְפוּאָה, וְעִזְבוּ אֶת מֵאֲכָל הַתּוֹרָה מִשּׁוֹם מֵאֲכָל אַחֵר שֶׁהוּא חֲמֵץ. כִּי בְּיוֹם זֶה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַחֲמֵץ הוּא עוֹלָה, וּמְקַטְרֵג עַל הָאָדָם וּמְלַשִּׁין עֲלָיו, וְהוּא עוֹמֵד בְּיוֹם זֶה מְקַטְרֵג עַל הָעוֹלָם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב בְּדִין עַל כָּלֵם וְדָן אֶת הָעוֹלָם. וּמִסְבָּחָה זוֹ, כַּאֲשֶׁר נִתֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, הַטְעִים לָהֶם מִהַלָּחֵם הָעֲלִיוֹן הַהוּא שֶׁל הַמְּקוֹם הַהוּא, וּמִתּוֹךְ הַלָּחֵם הַהוּא הָיוּ יוֹדְעִים וּמְסַתְּכָלִים בְּסוּדוֹת הַתּוֹרָה לְלַכֵּת בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, וְהָרִי בְּאֵרוֹ הַדְּבָרִים אֵלוֹ הַחֲבָרִים בְּסוּדוֹת (אֵלוֹ שֶׁאֵנְחָנוּ אוֹמְרִים) אֵלוֹ כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ.